

EIR 2019:

Keskkonnaalaste õigusaktide rakendamise seis Euroopas puudutavad valitud põhifaktid

EIRi MÄÄRATLUS, EESMÄRGID JA KASU

- Keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise (EIR, Environmental Implementation Review) eesmärk on parendada rakendamist ELi keskkonnapoliitika ja -õigusaktide valdkonnas, määratledes rakendamise lünkade põhjused ja tegeledes keskkonnaalase integratsiooni süsteemsete takistustega erinevates poliitikavaldkondades. See kaardistab iga liikmesriigi peamised raskused ja olemasolevad head tavad.
- Kui ühiselt kokkulepitud eeskirju ei rakendata nõuetekohaselt, võib komisjon võtta kasutusele õiguslikke meetmeid ning sageli ei ole tal muud valikut. Kuna ELi seaduste rikkumisi korrigeeriti alles pärast nende aset leidmist, algatas komisjon parema ja õigeaegse rakendamise parendamiseks Keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise, et võimaldada ELi riikidel leida neile kohandatud lahendused võimalikult varakult.
- ELi keskkonnapoliitika ja -seaduste rakendamine on tervisliku keskkonna seisukohalt hädavajalik ja võib luua uusi võimalusi majandusarenguks ja keskkonnasäästlikuks majanduskasvuks.
- Uue uuringu kohaselt on keskkonnapoliitika rakendamise praeguste lünkade maksumus ühiskonnale hinnanguliselt ligikaudu 55 miljardit eurot aastas.
- Komisjon on võtnud endale kohustuse toetada liikmesriike keskkonnapoliitika elluviimise parendamisel, näiteks partneritevaheliste toetamisvahendite ja kahepoolsete dialoogide kaudu. Nende vahendite edu eeldab piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning teiste sidusrühmade aktiivset osalust.

RINGMAJANDUS

- 2015. aastal võttis Euroopa Komisjon vastu ambitsioonika ringmajanduse tegevuskava, mis hõlmab meetmeid, mis aitavad stimuleerida Euroopa üleminekut ringmajandusele, suurendada ülemaailmset konkurentsivõimet, edendada jätkusuutlikku majanduskasvu ja luua uusi töökohti.
- ELi ringmajanduse tegevuskavas kehtestatakse konkreetne ja ambitsioonikas tegevusprogramm, mille meetmed hõlmavad kogu tsükli: alates tootmisest ja tarbimisest kuni jäätmekäitluseni, turgu teisestele toorainetele ja läbivaadatud jäätmekäitlusteemalist seadusandlikku ettepanekut. Tegevuskava lisas on toodud

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

meetmete elluviimise ajakava. Kavandatud meetmed aitavad ringlussevõtu ja korduskasutamise suurendamise kaudu kaasa „toote olelusringi sulgemisele”, millest saavad kasu nii keskkond kui ka majandus.

- Kuigi ELi ringmajanduse poliitilist raamistikku on tugevdatud, on keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel erinevates valdkondades (sh jäätmekäitluses) veel arenguruumi.
- Jäätmekäitluse osas on 2020. aasta eesmärgi – 50% olmejäätmete ringlussevõtmine – saavutanud 5 ELi liikmesriiki, samas on mitmete teiste puhul võimalik, et see jääb täitmata.
- Jäätmetekke vältimine on endiselt oluline väljakutse: keskmine tekitatud olmejäätmete hulk on ELis 2014. aastast saadik kasvanud.

KLIIAMAMUUTUS

- ELi kliimaalaste õigusaktide eesmärk on aidata kaasa Euroopa muutumisele kliimamuutustele vastupidavamaks läbi parema ettevalmistuse ja tugevama suutlikkuse, mis aitavad tegeleda kliimamuutuste mõjudega kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil.
- Üldiselt on kliimaalaste õigusaktide rakendamine kogu ELis heal tasemel, kuigi kliimamuutusest põhjustatud kahju ärahoidmiseks ja/või minimeerimiseks on vaja tugevdada jõupingutusi igas liikmesriigis ja ELi tasandil.
- ELi kliimaalaste õigusaktide täielik rakendamine vähendaks ELi heitkoguseid 2030. aastaks ligikaudu 45% (võrreldes 1990. aastaga).

LOODUSE JA BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KAITSE

- EL on juba saavutanud ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni 2020. aasta eesmärgi – 10% ranniku- ja merealadest on nüüd kaitsealad. Maismaal on Natura 2000 võrgustik jätkuvalt kasvanud, nüüdseks katab see 18% maismaapiirkondadest. Nendest edusammudest hoolimata peab enamik liikmesriike Natura 2000 võrgustiku elluviimiseks ja heaks haldamiseks tehtavaid jõupingutusi suurendama.
- Kuigi kohalikul tasandil on tehtud teatavaid edusamme, jätkub ELis bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Märkimisväärsed lüngad liikmesriigi töös keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel, kehtestamisel, rahastamisel ja poliitika integreerimisel mõjutavad Euroopa ökosüsteemide kaitsmiseks survete eest (nt ebasobivad põllumajandustavad, valglinnastumine või invasiivsete võõrliikide levik) tehtavaid jõupingutusi.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

KODANIKE TERVISHOID JA ELU KVALITEET

Õhukvaliteet / müra

- Kuigi õhukvaliteet Euroopas on viimastel aastakümnetel paranenud, peab enamik liikmesriike kiirendama heitkoguste vähendamist, eelkõige transpordist ja põllumajandusest tulenevaid, ning edendama puhtamat energiatootmist.
- Alates 2017. aastast on liikmesriigid ja komisjon osalenud õhukvaliteediga seotud dialoogide sarjas. 2018. aasta lõpuks oli Tšehhi Vabariigis, Ungaris, Iirimaa, Luksemburgis, Slovakkias ja Hispaanias korraldatud kuus „Puhta õhu dialoogi” konkreetsete probleemide lahendamiseks.

Tööstusheited

- Tööstusheidete direktiivi eesmärk on tagada inimeste tervise ja keskkonnakaitse kõrge tase, suurendades samal ajal innovatsiooni- ja konkurentsivõimet. Paljude läbimurdetehnoloogiate kasutuselevõtt aitab kaasa saasteainete olulisele vähenemisele, kuid väljakutseid on veel: energiasektorist pärinevad tööstusheited on peamised õhu ja/või vee reostusallikad 11 liikmesriigis, samas kui 7 riigis pärineb suurim osa heitkogustest kodulindude ja sigade kasvatamise sektorist ning kahes riigis on need pärit raua- ja terasetehastest. Jäätmekäitlusest tulenevad heitkogused on jätkuvalt probleemiks kolmes liikmesriigis.

Vesi

- Kuigi mitmed liikmesriigid on võtnud kasutusele häid meetmeid, on ELi veealaste õigusaktide eesmärkide (sh asulareovee, üleujutuste või vesikondade majandamist puudutavate eesmärkide) saavutamiseks vaja veel palju ära teha. Suuremad investeeringud, sealhulgas ELi rahalised vahendid, on eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud.

Kemikaalid

- Kemikaalide keskkonnaohutu käitlemine ja ohutu kasutamine on ELi kemikaalialaste õigusaktide peamine eesmärk. Liikmesriigid tugevdavad õigusaktide kehtestamiseks oma koostööd.

ROHELINE MAKSUSTAMINE, ROHELISED AVALIKUD HANKED JA KESKKONNAKAITSE RAHASTAMINE

- Rahalised stiimulid ja majanduslikud vahendid, sealhulgas keskkonnale kahjulike toetuste järkjärguline kaotamine, on tõhusad ja efektiivsed viisid keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks.
- = Mitmes liikmesriigis on keskkonnakaitse rahastamise peamiseks raskuseks selle piisaval tasemel hoidmine; samas on teistes riikides probleeme ELi vahendite

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**

efektiivse kasutamisega, mida mõnikord põhjustab haldusasutuste ebapiisav suutlikkus.

- Keskkonnaalaste eesmärkide saavutamiseks on sageli vajalik spetsiaalne rahastamine – ajavahemikus 2014-2020 läheb Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (ESIF) raames 12 liikmesriigis suurim eraldis „keskkonnakaitsele ja ressursitõhususele”.

JUHTIMINE JA KESKKONNAALANE INTEGRATSIOON

- Mitmes liikmesriigis on keskkonnaasutustel liiga vähe personali ning sellest tulenev suutlikkuse ja ressursside puudujääk mõjutab nende võimekust rakendada ja kehtestada õigusakte.
- Liikmesriikidel on oma üldise keskkonnaalase juhtimise osas veel arenguruumi. See hõlmab läbipaistvust, juurdepääsu teabele või kindlustamist, et MTÜdel on võimalik keskkonda puudutava osas õiguslikke vastuväiteid esitada. See hõlmab ka erinevate haldustasandite ressursside ja suutlikkuse parendamist, et võimaldada keskkonnaalaste õigusaktide efektiivset kehtestamist ja rakendamist.
- Paremat keskkonnaalast integreerimist on võimalik saavutada siis, kui muude avalike strateegiate kujundamisel ja elluviimisel (nt energiat, transporti ja põllumajandust puudutavate) võetakse arvesse keskkonnaalaseid murekohti.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER on vastastikust õppimist võimaldav tööriist. See edendab keskkonnaalaste õigusaktide rakendamise parendamist keskkonnaasutuste poolt.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEERi ekspertide vahetused võivad käsitleda kõike EIRi riikide aruannetes sisalduvat: näiteks ringmajandust ja jäätmekäitlust, looduskaitset, bioloogilist mitmekesisust, rohelist infrastruktuuri ja mullakaitset, õhukvaliteedi parandamist, vee kvaliteeti ja majandamist, jätkusuutlikku linnade arengut. Nad võivad tegeleda ka rakendamislünkade tavaliste algpõhjustega, nagu näiteks haldussuutlikkus, oskused, koordineerimismehhanismid, õiguskaitse kättesaadavus, keskkonnaalane vastutus, nii järgimise tagamine kui ka keskkonnaalase teabe või muude keskkonnaalase juhtimise põhimõtete üksteisega jagamine.
- TAIEX-EIR PEER 2 PEER tööriist käivitus edukalt 2018. aastal. Kõik liikmesriigid osalesid vähemalt ühel üritusel ja enam kui 50% üritustest olid mitmeid piirkondi kaasavad õpikojad.
2018. aastal viidi ellu 19 projekti. Enamik seniseid P2P projekte on seotud ringmajanduse, jäätmekäitluse ja õhuga.

**TAKE THE
INITIATIVE!**

**#EUGreenWeek
13–17 MAY 2019**